

ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ТА ЙОГО ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

¹Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
36011, м. Полтава, проспект Першотравневий, 24
lin02011@meta.ua

***Анотація.** Система стратегічних документів державної політики України щодо сталого розвитку територій складається із загальнодержавних, галузевих, регіональних та місцевих документів. Головною проблемою цих документів є те, що вони не систематизовані належним чином за термінами дії та не узгоджені між собою за цілями і завданнями. Таким чином, врахування цілей сталого розвитку у стратегічних документах планування розвитку територій потребує дослідження. У даній роботі було досліджено досвід розвинених країн світу та визначено закономірності та особливості у підході кожної з них у впровадженні та перегляді цілей сталого розвитку територій.*

25 вересня 2015 року Україна разом зі 192 державами-членами ООН на Саміті з питань сталого розвитку в Нью-Йорку схвалила Глобальні Цілі сталого розвитку (ЦСР) до 2030 року [1]. У вересні 2017 року була публічно презентована Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» [2], а 30 вересня 2019 року Президент України видав Указ «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [3], яким визначив, що вони є орієнтирами для розроблення проектів прогнозних і програмних документів, проектів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України.

Система стратегічних документів державної політики України на основі довгострокового бачення сталого розвитку територій складається із: 1) загальнодержавних документів (Конституція, закони, державні стратегії та програми, затверджені законами, указами Президента чи постановами Уряду тощо); 2) галузевих документів (стратегії та програми розвитку окремих галузей); 3) регіональних та місцевих (стратегії регіонального чи місцевого розвитку, а також програми економічного та соціального розвитку відповідних регіонів чи місцевих громад). Головною проблемою цих документів є те, що вони не систематизовані належним чином за термінами дії та не узгоджені між собою за цілями і завданнями. Отже, врахування цілей сталого розвитку у стратегічних документах планування розвитку територій потребує дослідження.

Метою та завданням даної роботи було дослідити досвід розвинених країн світу та визначити закономірності та особливості у підході кожної з них у впровадженні та перегляді цілей сталого розвитку територій. Наведемо основні тези цього дослідження.

Порядок денний сталого розвитку **Чеської Республіки** координується на національному рівні Радою уряду з питань сталого розвитку, де головує Прем'єр-міністр. Участь у раді беруть представники уряду, Парламенту, муніципалітетів, громадських організацій, наукових установ, бізнесу та профспілок. При Раді працює 9 тематичних комітетів і передбачено створення додаткових комітетів за потреби. У **Польщі** кожна ЦСР супроводжується короткою діагностикою, визначенням пріоритетів у кожній сфері та представленням ключових дій для реалізації встановлених пріоритетів. На базі цього аналізу визначено стратегічні проекти уряду, які сприяють досягненню конкретних цілей. У цій країні активно поширюються приклади ініціатив, що здійснюються громадськими організаціями, підприємцями або місцевими громадами. При цьому акцент робиться на створенні партнерства, діалогу та співробітництва між місцевою

адміністрацією та зацікавленими сторонами [4]. Парламентська консультативна рада зі сталого розвитку **Німеччини** регулярно проводить громадські слухання та публікує політичні документи для заохочення дебатів із різних аспектів сталого розвитку. Німеччина вимагає, щоб усі проекти законів супроводжувалися оцінкою їхнього впливу на сталість. Федеральний уряд звітує про стан реалізації національної стратегії сталого розвитку один раз протягом законодавчого періоду та уточнює, які конкретні заходи вжив для досягнення цілей і подальшої розробки стратегії. ЦСР закріплені в національній стратегії сталого розвитку Німеччини [5]. Координаційний механізм реалізації ЦСР у **Фінляндії** складається з п'яти ключових елементів: Національна комісія з питань сталого розвитку Фінляндії; координаційна мережа, яка підтримує та направляє роботу секретаріату Національної комісії; Комітет з політики розвитку, що очолюється депутатом Парламенту, залучає ключові групи до участі та здійснює моніторинг та оцінку виконання Фінляндією політик розвитку та міжнародних зобов'язань; Парламент та Члени Фінського парламенту, що відіграють ключову роль у реалізації Порядку денного 2030 на національному та міжнародному рівні, і також здійснюють моніторинг та оцінку; Експертна панель зі сталого розвитку, що координується Фінським інноваційним Фондом SITRA, який підпорядковується Парламенту. **Естонія** акцентує увагу на узгодженості основних горизонтальних стратегій. Для цього відділ стратегії урядового офісу естонії координує реалізацію та моніторинг питань сталого розвитку на рівні центрального уряду, а також координує естонську стратегію конкурентоспроможності та розробляє та контролює план дій уряду.

Підсумовуючи, можна відмітити спільні риси інституційного апарату впровадження та перегляду цілей сталого розвитку територій європейськими країнами:

1. Механізм міжвідомчої координації та впровадження цілей сталого розвитку, який включає, багаторівневу міжвідомчу координацію розробки та реалізації стратегії сталого розвитку. Прикладом може бути Національна комісія зі сталого розвитку або інший механізм горизонтальної та вертикальної координації. Дуже важливим також є секретаріат або відділ, який має кваліфікований персонал і технічно спроможний надавати підтримку для горизонтальної та вертикальної координації.
2. Механізм національної зацікавленості у досягненні цілей сталого розвитку і залучення зацікавлених сторін. Наприклад Національна рада з питань сталого розвитку, яка також підтримується секретаріатом або відділом урядового офісу.
3. Механізм ефективного моніторингу для узгодження стратегії сталого розвитку з встановленими цілями, які є конкретними, вимірюваними, досяжними, релевантними та визначеними у часі. Ключову роль відіграє кваліфікований та технічно оснащений Національний офіс статистики. Механізм моніторингу забезпечує підготовку регулярних національних звітів про прогрес на основі результатів.

Використані інформаційні джерела:

- [1] Цілі сталого розвитку та Україна. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina> (дата звернення: 09.07.2022).
- [2] Цілі Сталого Розвитку: Україна (національна доповідь). Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. 174 с
- [3] Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 N 722/2019.
- [4] Джулія Койтген. Реалізація цілей сталого розвитку національними парламентами держав-членів Європейського союзу: уроки для Верховної Ради. 47 с.
- [5] Вебсайт Національної ради Німеччини зі сталого розвитку: <https://www.nachhaltigkeitsrat.de/aktuelles/nachhaltigkeitspolitik-sieben-fragen-sieben-antworten/>